

Gjør fagbrevet en forskjell?

Rapportlansering 15. februar 2017, Fafo

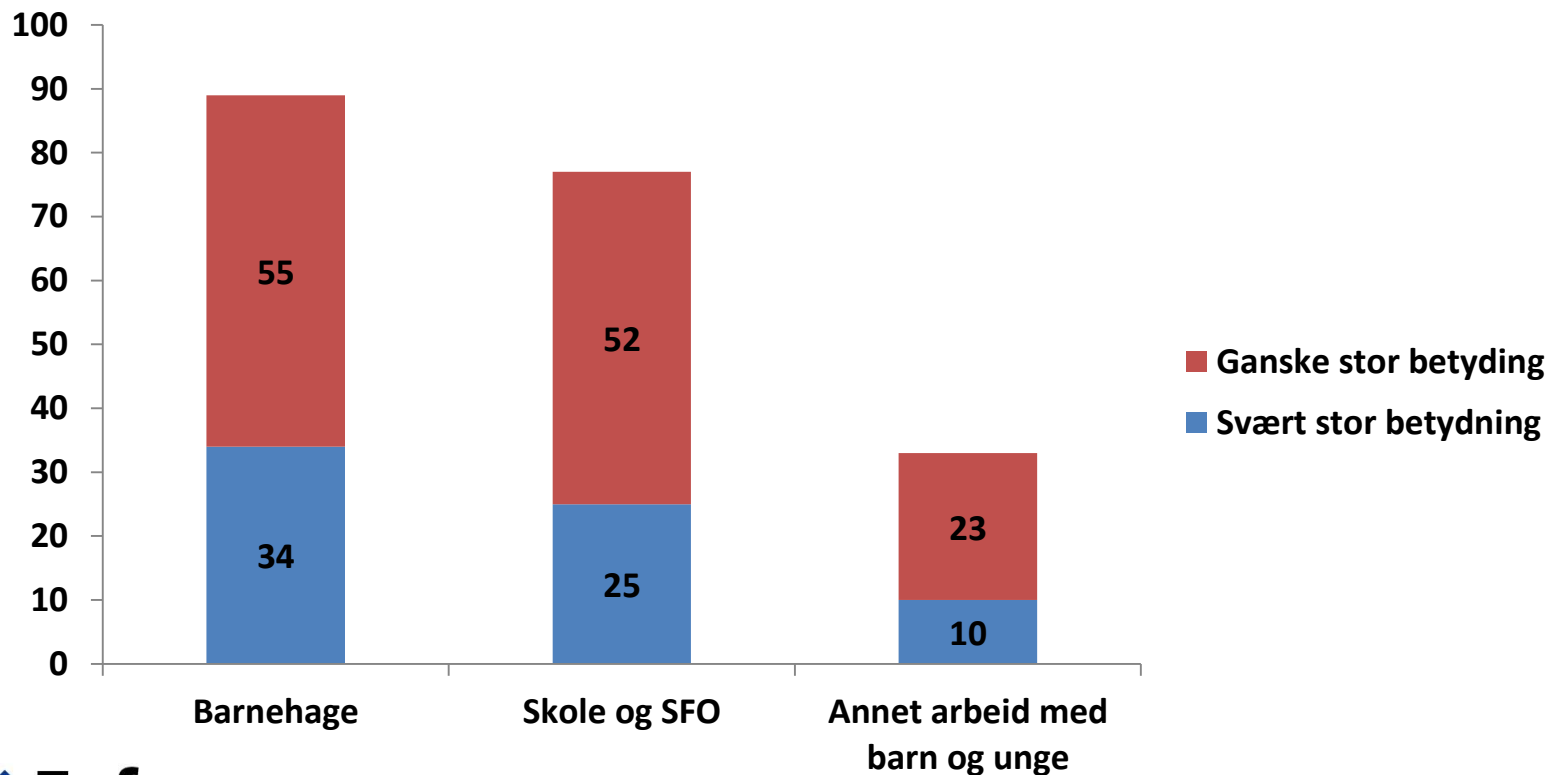
Mona Bråten og Anna Hagen Tønder

Bakgrunn: Fagbrevet og arbeidsgivers vurderinger

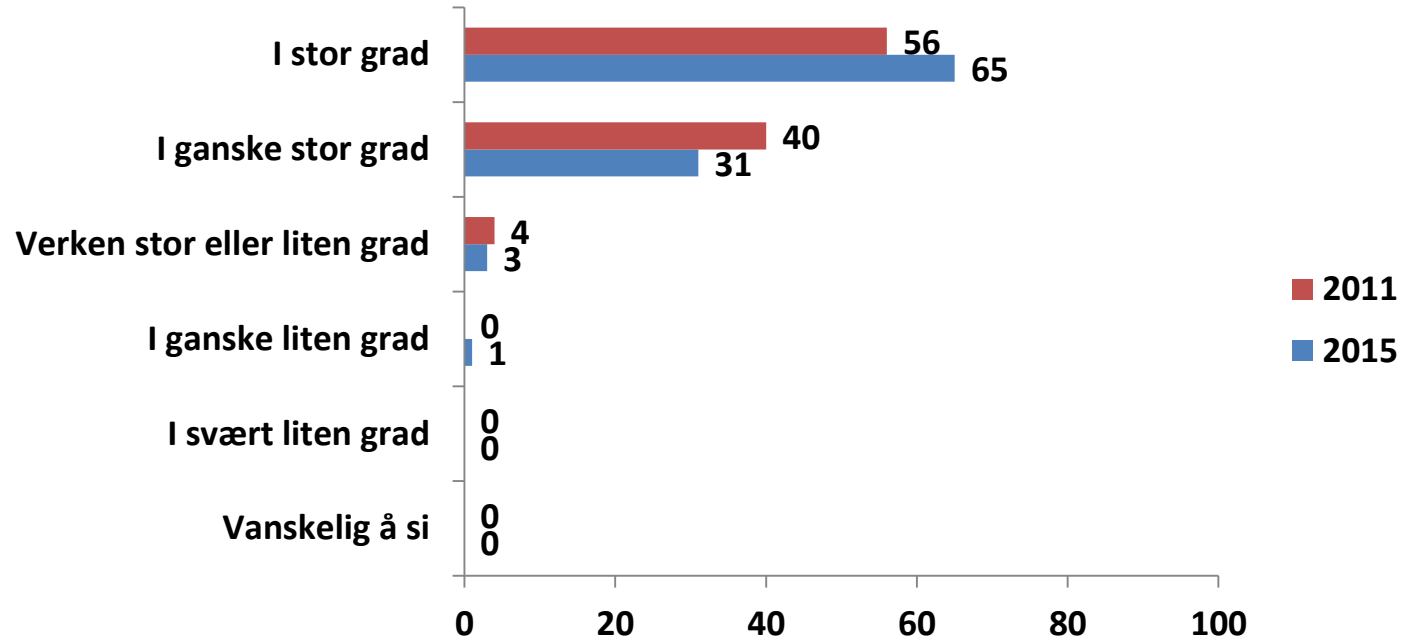
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeid

- Etableringen av faget har bidratt til en betydelig kompetanseheving i sektoren
- Ett av de største fagene i fagopplæringen, målt i antall fagprøver
- Stor interesse for faget blant unge, men nedgang i søkningen de siste årene
- Flertallet av de som tar fagbrevet er voksne over 25 år (praksiskandidatordningen)

Fagbrevets betydning (N=101)

Fagbrevets bidrag til økt kvalitet (N=101)

Problemstillinger

- Hvilke arbeidsoppgaver blir utført av barne- og ungdomsarbeidere?
- Hvordan vurderer ledere og andre ansatte den kompetansen barne- og ungdomsarbeideren besitter?
- Hvilken betydning har barne- og ungdomsarbeiderens kompetanse på fordelingen av arbeidsoppgaver?
- Blir kompetansen brukt, og hva er betydningen for kvaliteten i arbeidet med barn og unge?

Kvalitative intervjuer

- 2 store bykommuner som har satset på rekruttering av barne- og ungdomsarbeidere
- 4 virksomheter i hver kommune (totalt 4 barnehager og 4 skoler/SFO)
- Intervjuer med:
  - Daglig leder (styrer, rektor, SFO-leder)
  - Pedagogisk leder / lærer
  - Barne- og ungdomsarbeider
  - Assistent uten fagbrev

Barne- og ungdomsarbeiderens stilling

Gjør fagbrevet en forskjell i barnehage?

Assistenter uten fagbrev: Ingen forskjell

Alle gjør det samme. Jeg ser ingen forskjell – jeg synes alle gjør de samme oppgavene.

Spm: ville fagbrevet gitt andre arbeidsoppgaver?

Det tror jeg ikke, for jeg ser at jeg og hun som har fagbrev, vi gjør egentlig akkurat det samme med planlegging, oppgaver vi får, ting vi må gjøre. Så jeg tror ikke det. Jeg vet i hvert fall ikke om at hun gjør noe mer enn meg. (assistent uten fagbrev)

Fagarbeidere: Små, men viktige forskjeller

I hverdagen på avdelingen så er det vel ikke veldig stor forskjell. Jeg tror kanskje det går mer på personlighet egentlig, fordi jeg har ytret ønske om at jeg gjerne vil ha litt ansvar og oppgaver, og da får jeg det. Assistenten er med på foreldresamtaler, mens jeg har dem alene, fordi jeg synes det er greit. Sikkert også fordi jeg har den utdannelsen jeg har – litt mer faglig bakgrunn. Jeg tror det er veldig avhengig av den førskolelæreren du jobber under, hva du får av oppgaver og ansvar. Og selvfølgelig hva man ytrer selv at man ønsker. (barne- og ungdomsarbeider)

Styrere og pedagogiske ledere: Forskjell i arbeidsutførelse og i ledelsens forventninger

Når det gjelder selve arbeidsoppgavene i barnehagen, så er de like uansett hvem det gjelder. Man har samlingsstunder på lik linje, man har alle de tingene som skjer i en barnehage, på lik linje. Forventningen fra meg er jo forskjellig, for jeg forventer jo at fagarbeideren har et større faglig innhold i sin samlingsstund enn det jeg forventer at assistenten har. Så forventningen ligger jo på innholdet i det du gjør, tenker jeg. (styrer)

Grensene mot ped.leders ansvarsområder er klare

I utgangspunktet så opplever de det jo som en støtte, for man trenger ikke å bruke halvparten av tiden på veiledning osv., så enhver førskolelærers største ønske er jo å ha dyktige fagarbeidere ved siden av seg. Det er alfa og omega egentlig for å kunne gjøre en god jobb. Så det er først når fagarbeideren begynner å lukte på arbeidsoppgavene til ped.leder: «Kan ikke jeg ha foreldresamtaler» og den biten der, det er jo da utfordringene kommer. For det å kunne forklare hvorfor de ikke skal gjøre disse oppgavene, for fagarbeideren føler at den har kompetansen. Og det kan det nok hende de har, men de har ikke stillingen. Men i utgangspunktet: Det å ha dyktige fagarbeidere ved siden av seg, det er ingen ting som er bedre enn det. Det er egentlig enhver førskolelærers drøm å ha en som når man setter seg ned og planlegger, kommer med forslag, ideer og tanker, og som man kan diskutere fag og reflektere med. (styrer)

En underbrukt ressurs?

- Større tillit og autonomi, men lite støtte i organisatoriske betingelser
- Personlig initiativ og ledelsens holdninger er viktig
- Manglende strategier for bruk av fagkompetansen i barnehagene

Barne- og ungdomsarbeiderens stilling

Gjør fagbrevet en forskjell i skole og SFO?

Assistenter i skole og SFO

- Ingen formelle krav til utdanning
- Om lag 8400 årsverk i skolen utført av assistenter i skolen i 2015/16
- Om lag én av fire har fagbrev, store forskjeller mellom fylkene
- 18 500 ansatte i SFO i 2014/15
- Nær tre av ti ansatte i SFO hadde fagbrev
- Fra 2015: Ingen nasjonal statistikk over ansattes kompetanse i SFO

Stort omfang av deltidsarbeid

- Små stillinger gjør det vanskelig å rekruttere gode fagarbeidere
- Kombinerte stillinger i skole og SFO gir mulighet for heltidsarbeid

De få gangene det er ledige kombinasjonsstillinger, så er det ikke noe problem å få fatt i gode fagarbeidere. Men vi opplever jo ofte at vi blir stående tilbake med en rest av folk med blandet kompetanse, fordi at vi ikke kan tilby større stillinger. (SFO-leder)

Arbeidsoppgavene er de samme – med eller uten fagbrev

- De som har tatt fagbrevet som voksne opplever at arbeidsoppgavene er de samme som før
- Men det forventes mer av en som har tatt fagbrev

Fagbrev og kvalitet

- Utdanning og kompetanse er viktig, men lederne legger også stor vekt på personlig egnethet og erfaring
- Relevant utdanning gir økt kvalitet gjennom større trygghet og bevissthet om det arbeidet man utfører

Vi har jo tro på at utdanning fører fram til noe. Det med at du blir tryggere på det du egentlig gjør. Hvorfor gjør du det? Hva vil du med dette? Hva er tanken bak det? At du ikke bare gjør noe, men at det finnes et mål og en grunn til det du gjør. (rektor)

Oppsummering - skole og SFO

- Lite bruk av barne- og ungdomsarbeidertittelen i skole og SFO
- Skolene rekrutterer fagarbeidere, men vil samtidig ha mulighet til å rekruttere folk med annen kompetanse
- Ansatte med og uten fagbrev gjør i stor grad de samme arbeidsoppgavene
- Verken fagarbeidere eller ledere er opptatt av å synliggjøre forskjeller i formell kompetanse
- Omfanget av deltidsarbeid gir rekrutteringsutfordringer

Hva skal til for at et nytt fag skal etablere seg?

- Sentrale aktører må være enige om behovet for en ny utdanning
- Ungdom (og foreldre) må se at faget åpner interessante karriereveier
- Faget må få en klar plass i arbeidsdelingen
  - Arbeidsgiverne må se at faglærte utfører arbeidet på en bedre måte enn andre arbeidstakergrupper
  - Andre arbeidstakergrupper må akseptere faget
  - Det må utvikles en kollektiv identitet rundt faget

Mona Bråten og Anna Hagen Tønder

Gjør fagbrevet en forskjell?

Barne- og ungdomsarbeiderens stilling
i barnehage og skole

